

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Українсько-руський університет.

(Далі.)

В 70-тих роках вела ся на львівському університеті борня. Ходило о се, аби на університет ввійшли обі краєві мови. Брали отже в сьому участь Українці-Русини і Поляки. Все те концентрувало ся передівсім коло правничого виділу. І тут перший виїмок від німецької мови викладової зроблено в користь українсько-руської мови. Цісарським розпорядженем з дня 23. марця 1862 р. (рескрипт мінїст. стану з 26-ого червня 1862 р. ч. 3542, рескр. Презид. Намістн. з 12-ого липня 1862 р. ч. 5661) отворено на правничому виділі для предметів теоретично-судового іспиту дві надзвичайні катедри з українсько-руською викладовою мовою. Тоді доперва почали Поляки професори подавати ся о дозвіл викладати по польски, і перший проф. Зельонаккий в 1863 р. 15-го цвїтня дістав дозвіл від мінїстра узгляднати в своїх німецьких викладах римського права принагідно польську правничу термінологію. І поволи один професор за другим діставали такий дозвіл. І вже в р. 1871 цісарським розпорядженем з 4. липня (рескр. мінїст. віроіспов. і осв. з 11. липня 1871 р. ч. 523) постановлено, що «всякі ограничєня, що стояли до тепер на перешкодї польским та руським викладам на правничому та філософичному виділах львівського університету мають від тепер зовсім устати, а на катедри тих факультетів можуть бути покликані в будучности тільки особи, що будуть спосібні викладати на одній з краєвих мов». Се розпорядженє дало нам

запоруку розвивати ся на нашій мові. Ми могли і можемо мати таке саме число катедр, як се мають Поляки.

Але вже в декреті номінаційному з д. 3. цвїтня 1882, яким іменовано д-ра Олександра Огоновського звичайним професором австрійського права цивільного з українсько-руською викладовою мовою, сказано так: «Після теперішнього уладженя львівського університету всі професори є обовязані по правилу (in der Regel) викладати на польській мові, з виїмком таких случаїв, в котрих правительство, пильнуючи за всеїди тяжачої на кожному кандидатї до катедри повинности виказати ся цілковитим знанем одної з краєвих мов, або інакше постановить, або інакше постановило, як то власне має ся зі згаданими руськими катедрами». Се розпорядженє числить ся з дійсним тодішнім станом львівського університету, але воно зовсім не усуває розпорядженя з р. 1871.

Тим то розпорядженями запевнено нам утраквізм. Тимчасом його нема на нашому університеті.

Що до иньших приписів, то признано рескриптом мінїстерства стану з 31. мая 1864 р. право складати всі державні іспити в українсько-руській мові. Сього годї виконати, бо нема відповідних катедр з українсько-руською викладовою мовою. Дальше розпорядженем з р. 1871. усунено всякі ограничєня що-до викладових мов, а тим самим і що-до складаня іспитів. Але годї! Таких катедр нема, є лишень з польською викладовою мовою.

Ригорози вільно здавати по руськи на осно-

ві цісарського розпорядженя з 27. цвїтня 1879 р., але з тим ограничєнем, що се може діяти ся, о скільки професори покликані ординацією ригорозовою до іспитованя знають руську мову.

Рівно-ж габілітацію можна відбувати по руськи, але треба предложити німецьку розправу і виголосити руський виклад а до оцінки треба прибрати мужів знаючих руську мову.

Всі отже розпорядженя, які лишень були, дають Українцям-Русинам запоруку і можливість розвивати свою мову на львівському університеті ві всіх предметах на кожному виділі. Тут одна трудність лежить. Неозначеного числа катедр нема; а ті, які приписані, заняті проф. Поляками, а Українцям-Русинам лишили би ся самі доцентури. А крім того нетерпимість деяких професорів Поляків так далеко посунена, що ніяк не до лиця мужам науки. Я не потребу про се багато говорити, а згадаю лишень те, що стало ся перед кількома літами з д-ром Михайлом Зобковим.

Що до мови університетських властей, то річ так ся має: Рескрипт мінїстерства освьіти з 11. липня 1871 р. ч. 523 каже, що академічні власти мусять приймати всі поданя до них, чи польські чи руські, і мають все зарядити, щоби на тих мовах відповідь видавано, в якій внесено поданє.

Рескрипт мінїстерства освьіти з 25. жовтня 1872 р. ч. 13.669 зазначує, що свідощтва з державних іспитів мають виставляти ся в тій мові, в якій відбув ся іспит або цілий, або з більшою части предметів.

Розпорядженє цісарське знов з 27. цвїтня

НАТАЛЯ

або

ДВІ ДОЛІ РАЗОМ.

Поема Михайла Макаровського.

ПІСНЯ ДРУГА.

ВЕСІЛЯ.

(Далі.)

Як сказала, гульк у хату баба Василина,
А за нею Харитинин дядько Солонина,
Рідний брат Яцько Шеверя, дївер Забувайко,
Кум Каленик Оселедько, та Свирид Безпалько,
Сестри — Луцька Половиха, Катря Чемеричка,
Повадя Онастасія, Писарка Куличка.
Румники дають, горілка й варенуха леть ся;
80 Гомів, сльїви, гук і регот в хаті роздаєт ся.
Пють та пють, наслу к ранку унялась розмова;
Иньші пняї повалились на двору як дрова;
Ковноненко-ж з старостами в повітку забралсь:
Там постіль Наталя слала, там і спать уклались.
Гості спали, а Харина, вставши до схід сонця,
Поглядала на повітку часто із віконця;
Заходилась коло печі, Талю розбудила;
Поколола поросята і дїжу підбила.
А за тим настигли сестри, куми, то зовидї;
90 Залюбки книші побгали, стульні і паланидї;
На столі постановили чарку і горілку,
Три перепічки на маслі, ковбаси тарілку.
Другу сала; і Харина знову виглядає,
Свата й зята з старостами в хату дожидає.
Як ось гомів обізвав ся; Влас устав з Панасом;
Вийшли старости до коний тим-же самим часом;
Потім в хату позбірались, прийняли ся сьнідать;
Мали їхать, но зостались тут і пообідать;
Та аж к вечеру від свахи ледви увільзули,
100 А тутешні окрім Талі пняї посвули:
Ся мерщій ложки, посуду перемила й склала,
А сама заснуть хотїла, но і не дрїмала:

Думи думала сердешна про дівочьку долю;
Охрестилась, і на Божу положила волю.
Но до серденька вязалось і добро і лихо;
Заридала молодая та й говорить тихо:
«Все гаразд; но як то рідну матїньку зоставить?
Хто їй питочки і їсти без мене поставить?
Хто на ниві буде з нею, і в лиху годину
110 Зайде з ласкою як доня в бідную хатину...
Та і я... куда пустилась? що із мене буде
Там, де з роду не бувала, де чужї люди,
Де словечко не озветь ся, оченьки не глянуть,
Що тепер мене голублять, там же перестануть...»
І замовкла, теплі сльози знову полили ся.
Сонні всі заворухились, потім підняли ся,
І до дому плазовали. Невсипуца-ж мати
Стала думать, що к весіллю треба готувати.
Зараз образи купила, шовку жмут і стьожок,
120 Два очічки гризетові пояс, пару ложок,
Чоботи одні жовтинці, а другї юхтові,
Гарну плахту, дві намітки, три запаски нові,
Юпку байкову, червону, із достатку шиту,
Тулуб добрий, котельвянський і ягнячу свиту.
Скриня вже була готова і гаразд набита:
Там були полотна всякі і одежа шита,
Рушники, платки, серпанки, скатерти з хустками,
Пряжа біла і крашена в мїтках і клубками,
І тепер скажіть, панове: чи то-ж всяка мати,
130 Так уміє як Харина доню споряджати?
Сїй Пречиста в кривній праці явно помагала,
І на ниві і на кладї руб за шаг давала.
Все у неї всім на диво мов із шовку бгалоєт ся:
Дві свинї, гусий десяток зерном годувалось;
Солод був уже готовий і пшениця мита.
Чемеричка побивалась, мов несамовита;
Наскликкала прятї і мазать, шити і білити,
Сїять борошно, вчивяти і дїжу місити.
Харатина-ж так як панї — тільки старувала;
140 Що в господі не найшло ся, зараз купувала;
Наямлила груш сусених, терну, слив в базарі,
Меду й перцю на варену; пїнної без згару
Сїм відерок опалила сущє коронської,
Оселедїв по три сотні і сеньги донської.

(Далі буде).

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Омелько Цуциня.

Оповідане
Олександра Катренка.
(1897 р.).

(Далі).

Омелько підвів ся; від голови его аж пахтіло, така вона в його горяча була. Повернув ся він, щоб піти від вікна. Погляд его почервонілих очей бездумно блудив туди, сюди і по боках усюди. Нарешті він спинив ся на частині противної перед его очима стінки, саме на тій її частині, де от то висіла панська святкова, чорна одежа, обернута простиною як зачарований він хижо впав ся в ту простиною своїма обома очима. Він дивив ся на неї, але довго тільки дивив ся. Очи его бачили її, мозок же его нічого ему не казав. Коли ось мить, одна мить, менше навіть миті і як блискавкою в голові у його освітіло ся, наробив ся у його там величезний, могутний, непоборний поклад і цілком запанував він всім ним, всією його істотою...

— Піду! Піду і я!

І де і поділа ся его та неживливість, вялість, та немічність тілова, все тіло его ходором заходило аж до неможливости.

Він вихром кинув ся до тієї одежі і не зняв її, але зірвав він її з стінки, вкупі з простенею, гвіздок навіть на якому вона висіла, з стінки висмикнув. Лихоманково він почав роздягати ся і не гаючи ся, сливе разом же й одягати ся. Така невимовна поспішність обгорнула його,

що аж досьміху було-б з ним, коли-б хто мав міць глянути на його тоді з боку. Він сюрдута ледви на пахи не надівав, жилетку він надів був наворіть, він вже зовсім одяг ся, та тоді тільки згадав, що сорочки-ж панської білої бракує ему ще до всего і нуж він знова роздягати ся, та відшукувати її. Захавив він і нові панові рукавички, не забув захватити і палку якусь.

Роз'убравши ся Омелько метнув ся був вже і на вулицю бігти, навіть двері вже вуличні відчинив, але якось згадав, що він же без шапки ще. Він повернув ся за нею, митуливо схопив власного, засмалованого того картуха і не глянувши на його, скинув його собі на голову, та і кинув ся прожогом до дверей знов. У дверях Омелько був спинив ся, але на малу хвилину тільки. Його примусило спинити ся щось таке нетямливе, таємне яке у середині у його там десь заворушило ся. Воно, те щось, невимовно важко заскребло у його по душі, здавило за серце й аж ледві не до «ой» стиснуло йому у грудях.

— Що-ж це я роблю!?

Поруч з тим з тієїж самої хвилини мелькнуло у його в голові.

Але ту-ж мить де взяла ся, народила ся у його і відповідь на той спит совістливого почуття.

— Це нічого, це нічого! Він же не визнає, не знате ме. Він пізно повернеть ся і я неодмінно встигну попередити його і все буде гаразд.
(Далі буде).

ксандер о здобутках Сербії в розмаїтих галузях адміністрації від р. 1897 і каже, що як раз сі здобутки викликають незадоволене неприятелів Сербії. Ненависть їх до Сербії оказала ся передовсім в недавнім заговорі на короля Міляна.

Ніш, 16. серпня. З причини 23 річницї уродин короля Александра відбуло ся велике свято на поли військових вправ, на котрім були присутні королі Александер і Мілян.

Берно, 16. серпня. Каса ощадности в Magyarisch-Weiskirchen оголосила свою не виплату. Дефіцит виносить чверть міліона.

Париж, 16. серпня. Антисеміцка ліга видала відозву до патрийотів, в коттрі завзиває париский нарід, аби заманіфестував свою солідарність з обляженими в льокалі патрийотичної ліги. Дальше каже ся в відозві, що обляжені, що небудь стане ся то сповнять свій обовязок.

Ренне, 16. серпня. З зізнань одної особи переслуханої в справі замаху на адвоката Ляборі виходить, що вже коло 5 год. рано коло помешканя его крутили ся три підозрілі особи Стан здоровля Ляборіого незмінений. Лікарі болять ся чи куля не нарушила хребта, що на разі сконстатувати не можна.

Ренне, 16. серпня. На нинішнім засіданю воєнного суду другий оборонець Драйфуса поставить здає ся внесенє, щоби відрочити розправу аж до часу виздоровління Ляборіого. Лікарі думають, що Ляборі за 3—4 дни буде міг знова брати участь в процесі.

Вдова по сьвященику
пошукує
двох учеників з народних шкіл
на помешканє з віктом.
Зголошеня письменні приймає з гречности Адміністрация часописи «Руслан».

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ
Драма з галицього еміграційного руху в 4. актах.
Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА
комедия в 3. актах з сільського життя.
Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА
історична трагедія в 5. актах — з другої половини XVI. віку.
Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа
шутка в 5. актах з міського побуту.
Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР
комедия в I. акті опрацьована після німецького.
Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно
оповіданє з льотерийних пригод.
Ціна книжки 15 кр.
На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі аваряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках **против шкідливих огневиx.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	}	206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „		
Фонд основний	45.000 „ — „		
Резерва спеціальна	842 „ 40 „		

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроблемно. До кінця 1898 року винесли виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Дністра» приймає Банк **кравей** при **пожичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє **пожички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністраційні** за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%. Удїл членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і **пожичку** дістати може тільки член обезпечений в «Дністеръ». Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

Галицкий Банк кредитовий
почавши від 1 лютого 1890 видає

4% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 30-дневним виповідженєм,

3 1/2% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 8-дневним виповідженєм,

а всі инші находячі ся в обігу 4 1/2% Асигнати касові з 90-дневним виповідженєм будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-днев. речинцем виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекция.